

ประโยค ป.ธ.๘
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕

๑. ภาคยวตาย จสฺส สตปฺญณฺณลกฺขณธฺรฺสฺส รูปกายสมฺปตฺติ ทิปิตา โหติ ภคฺคโทสตาย ธมฺมกายสมฺปตฺติ ตถา โลกียปริกฺษกาณํ พหุมนทภาโว คหฺนฺนชฺพพฺพิเตหิ อภิกมฺนียตา อภิกตฺตานณฺจ เนสํ กายจิตฺตทุกฺขาปฺนยเน ปฏฺิพลภาโว อามิสฺถานธมฺมทาเนหิ อุปการิตา โลกียโลกุตฺตรสฺสฺเซหิ จ สํโยชนสมฺมตฺตทา ทิปิตา โหติ ฯ ยสฺมา จ โลกเอ อิสฺสรียธมฺมยสฺสิริกาเมปฺปยตฺเตสฺส ฉสฺส ธมฺเมสฺส ภคสฺสทฺโถ วตฺตติ ปรมณฺยจสฺส สกฺจจิตฺเต อิสฺสรียํ อณฺเิมาลงฺกมิมาทิกํ วา โลกียสมฺมตํ สพฺพทาการปฺริปฺรูโร อตฺถติ ตถา โลกุตฺตรโร ธมฺโม โลกตฺตยพฺยาปโก ยถาภุจฺจคฺคณาธฺคโธ อตฺตวิย ปฺริสฺสทฺโธ ยโส รูปกายทสฺสนพฺยาวฏฺชนนยเน มนปฺปสาทชนนสมฺมตฺตา สพฺพทาการปฺริปฺรูรา สพฺพนฺจปจฺจจคฺคสิริ ยํ ยํ เอเตน อิจฺฉิตํ ปฏฺิจิตํ อตฺตทิตํ วา ปฺริทิตํ วา ตสฺส ตสฺส ตถเวทาภินิปฺพนนตฺตา อิจฺฉิตตฺตนิปฺฝตฺติ สณฺณโต กามิ สพฺพโลกครุภาวูปตฺติเหตุภูโต สมฺมาวายามสงฺขาโต ปยตฺโต จ อตฺถติ ตสฺมา อิมเหิ ภเคหิ ยุตฺตตตฺตาปิ ภคา อสฺส สนฺตํติ อิมินา อตฺถเนน ภควาติ วุจฺจติ ฯ ยสฺมา ปน กุสลาทํหิ เกเทหิ สพฺพธมฺเม ชนฺธรายตฺนธฺาตฺสจฺจอินฺทริยปฏฺิจจสมฺปฺปาทาทํหิ วา กุสลาทํธมฺเม ปิพนฺสงฺขตสฺนตฺตาปวิปริณามฏฺเฐน วา ทุกฺชํ อริยสงฺจํ อายูหนนิตานสํโยคปฺลิตฺโพรฏฺเฐน สมฺทຍํ นิสฺสรณวิเวกาสงฺขตอมตฺตฏฺเฐน นิโรธํ นินฺยยานิกเหตุทสฺสนาธิปเตยฺยฏฺเฐน มคฺคํ วิกตฺตวา วิกชิตฺตวา วิวริตฺตวา เทลิตฺตวาติ วุตฺตํ โหติ ตสฺมา วิกตฺตวาติ วตฺตพฺเพ ภควาติ วุจฺจติ ฯ

(วิสุทฺธิมรรค ภาค ๑ ฉอนุสฺสคินิหุเทส หน้า ๒๑๗๐-๒๑๗๑)

๒. เอวเมเตสํ มทนิมฺมทนตาทิณํ คฺคณานํ วเสน นินฺพพานสงฺขาโต อุปสโม อนุสฺสริตพฺโพ เย วา ปนณฺณเยปิ ภควตา อสงฺขตณฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ สจฺจณฺจ ปารณฺจ สฺสทฺททสณฺจ อชฺชรณฺจ ชฺวณฺจ นิปฺปปฺปณฺจณฺจ อมตณฺจ สีวณฺจ เขมณฺจ อพฺภูตณฺจ อนํติคณฺจ อพฺยาปชฺฌณฺจ วิสฺสุทฺธิณฺจ ทิปฺปณฺจ ตาณณฺจ เลณณฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิติดิ อาทิสฺสํ สุตฺเตสฺส อุปสมคฺคณา วุตฺตา เตสมฺปิ วเสน อนุสฺสริตพฺโพเยว ฯ ตสฺเสวํ มทนิมฺมทนตาทิคฺคณวเสน อุปสมํ อนุสฺสรโต เนว ตสฺมี สมเย วาคปฺริยฺยฏฺฉิตํ จิตฺตํ โหติ น

โทสปริยฎฐิต์ จิตต์ โหติ น โมหปริยฎฐิต์ จิตต์ โหติ อุชุตตเมวสุส ตสมึ สมเย จิตต์ โหติ
 อุปสมํ อารพภาติ พุทธานุสสติอาทีสุ วุตตนเยเนว วิภขมกิตนึวรรณสุส เอกกษณ
 ฉานงคานิ อุปฺปชชนฺติ ฯ อุปสมคฺฉานํ ปน คมกัรตาย นานปฺปการคฺฉานานุสสรณาริมุตตตาย
 วา อปฺปนํ อปฺปควา อุปจารปฺปตฺตเมว ฉานํ โหติ ฯ ตเทตฺตํ อุปสมคฺฉานานุสสรณวเสน
 อุปฺปนุนตฺตา อุปสมานุสสติจฺเจว สงฺขํ คจฺฉติ ฯ ฉอนุสฺสตีโย วีย จ อยมปิ อริยสาวกสุเสว
 อิขฺฉติ ฯ เอวํ สนฺเตปิ อุปสมครุเกน ปุชฺชเนนาปิ มนสิกาตพฺพา ฯ สุตวเสนาปิ นี
 อุปสเม จิตต์ ปสึทติ ฯ อิมญจ ปน อุปสมานุสสติมนุยุตโต ภิกฺขุ สุขํ สฺปติ สุขํ
 ปฎฺฐิพฺพุชฺฉติ สนฺตินทฺริโย โหติ สนฺตมานโส นีโรตฺตปฺปสมนฺนาคโต ปาสาทิโก ปณฺีตาริมุตฺติโก
 สพฺรหฺมจารินิํ ครุ จ ภาวนึโย จ อุตฺตริ อปฺปฎฺฐิวิชฺฌนฺโต ปน สฺคตฺติปรายโน โหติ ฯ

ตสฺมา หเว อปฺปมตฺโต ภาวเยถ วิจกฺขโณ
 เอวํ อนิกานิสฺสํ อริเย อุปสเม สตินฺติ ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๒ อนุสฺสติกมฺมฎฺฐานนิตฺเทศ หน้า ๔๘-๕๐)

—◆—
ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เคล็ด ประโยค ป.ธ.๘ แปล มครเป็นไทย พ.ศ. ๒๕๔๕

๑. ก็ ความถึงพร้อมด้วยรูปกาย ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ผู้ทรงบุญลักษณะนักร้อย ย่อมเป็นอันท่านแสดงแล้ว ด้วยความที่พระองค์ทรงมีพระกายสมส่วน ฯ ความถึงพร้อมด้วยพระธรรมกาย ย่อมเป็นอันท่านแสดงแล้ว ด้วยความที่พระองค์ทรงทำลายโทสะได้แล้ว ความที่พระองค์ทรงเป็นผู้อันหมั่นนักวิจาร์ณฝ่ายชาวโลกนักร้อยมาก ความที่พระองค์ทรงเป็นผู้อันคฤหัสถ์และบรรพชิตพึงเข้าเฝ้า ความที่พระองค์ทรงเป็นผู้สามารถในการบำบัดทุกข์กายและจิตของคฤหัสถ์และบรรพชิตเหล่านั้น ผู้เข้าเฝ้าแล้ว ความที่พระองค์ทรงมีพระอุปการะด้วยอามิสทานและธรรมทาน และ ความที่พระองค์ทรงสามารถในการชักชวน ด้วยความสุหทัยที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ ย่อมเป็นอันท่านแสดงแล้วเช่นเดียวกัน ฯ

อนึ่ง เพราะ ภาคะ ศัพท์ ย่อมเป็นไปในธรรม ๖ ประการ คือ อีสริยะ ธรรม ยศ สิริ กามะ และปัตตะ ในโลก ฯ ก็ ความเป็นใหญ่ในจิตของพระองค์ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ยอดเยี่ยม หรือความเป็นใหญ่ มีการทำกายให้เล็กและการทำกายให้ลอยไปได้ (มีการล่องหนหายตัวและเหาะเหินเดินอากาศได้) เป็นต้น ที่ชาวโลก ยอมยกย่องก็ทรงมีอยู่อย่างบริบูรณ์ด้วยอาการทั้งปวง ฯ พระโลกุตตรธรรมก็เช่นเดียวกัน คือ ทรงมีอยู่อย่างบริบูรณ์ด้วยอาการทั้งปวง ฯ พระยศอันแผ่คลุมโลกสาม ซึ่งทรงบรรลุด้วยพระคุณตามความเป็นจริง บริสุทธิยิ่งขึ้นนัก ฯ พระสิริแห่งพระอังกาพยพน้อยใหญ่ทุกส่วนบริบูรณ์ด้วยอาการทั้งปวง สามารถยังความเลื่อมใสให้เกิดในดวงตาและดวงใจ ของชนผู้ชวนชวายในการดูพระรูปกาย ฯ กามะที่ชนทั้งหลายหมายรู้กันว่า ความสำเร็จแห่งประโยชน์ที่ปรารถนา (ก็มีอยู่) เพราะความที่ประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นที่พระองค์ปรารถนา ตั้งไว้แล้ว สำเร็จแล้วอย่างนั้นนั่นเทียว และปัตตะ กล่าวคือ สัมมาวายามะ ที่ทรงมีอยู่ ฉะนั้น แม้เพราะพระองค์ทรงประกอบแล้วด้วยภคธรรมเหล่านี้ ชาวโลกก็ถวายพระนามพระองค์ว่า ภควา ด้วยอรรถนี้ว่า พระองค์ทรงมีภคธรรมทั้งหลาย ดังนี้ ฯ

ก็ เพราะพระองค์ทรงเป็นผู้จำแนก มีอธิบายว่า ทรงแจก คือเปิดเผย ได้แก่ แสดงซึ่งธรรมทั้งปวง โดยประเภทมีกุศลธรรมเป็นต้น หรือซึ่งกุศลธรรมเป็นต้น โดยประเภทมีขันธ์ อายตนะ ธาตุ สัจจะ อินทรีย์ และปฏิจจสมุปบาท เป็นต้น หรือซึ่งอริยสัจ คือ ทุกข์ ด้วยอรรถว่าเป็นสิ่งบีบคั้น เป็นสิ่งถูกปรุ้งแต่ง เป็นสิ่งแผดเผา และเป็นสิ่งแปรปรวน ซึ่งสมุทัยอริยสัจ ด้วยอรรถว่าเป็นที่ประมวลทุกข์มาให้ เป็นต้นค้ำ เป็นเครื่องผูกพัน และเป็นเครื่องห่วงเหนียว ซึ่งนิโรธอริยสัจ ด้วยอรรถว่าเป็นแดนสลัดออก เป็นสภาวะสงบ ไม่ถูกปรุ้งแต่ง และเป็นอมตะ ซึ่งมรรคอริยสัจ ด้วยอรรถว่าเป็นธรรมนำออกจากทุกข์ เป็นเหตุ เป็นเครื่องชี้ และเป็นความเป็นใหญ่ ฉะนั้น ในเมื่อควรเฉลิมพระนามว่า วิกฤตวา ก็เฉลิมพระนามว่า ภควา ฯ

๒. อภิษุผู้บำเพ็ญเพียร พึงระลึกถึงความสงบ กล่าวคือนิพพาน ด้วยอำนาจคุณทั้งหลายมีความเป็นธรรมที่สร้างมาเป็นต้นเหล่านั้น ด้วยประการอย่างนี้ ก็หรือว่า พึงระลึกถึงความสงบ ด้วยอำนาจคุณแห่งความสงบอื่นๆ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในพระสูตรทั้งหลาย มีอาทิว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงอสังขตธรรม (ธรรมอันปัจจุปรุ้งแต่งไม่ได้) สัจจธรรม (ธรรมอันแท้จริง) ปารชธรรม (ธรรมอันเป็นฝั่ง) สุทฺทสธรรม (ธรรมอันเห็นได้แสนยาก) อัชชธรรม (ธรรมอันไม่คร่ำคร่า) ชฺวธรรม (ธรรมอันยั่งยืน) นิปฺปญฺจธรรม (ธรรมที่ปราศจากเหตุเครื่องเนิ่นช้า) อมตธรรม (ธรรมอันไม่ตาย) สิวธรรม (ธรรมอันเยือกเย็น) เขมธรรม (ธรรมอันเกษม) อัพฺภุตธรรม (ธรรมอันน่าอัศจรรย์) อนฺนิติกธรรม (ธรรมอันปราศจากทุกข์, ธรรมอันไม่มีอันตราย) อัพฺยาปฺชฌธรรม (ธรรมอันไม่มีความเบียดเบียน) วิสุทฺธิธรรม (ธรรมอันบริสุทธิ์) ทิปธรรม (ธรรมอันเป็นที่พึ่ง) ตาณธรรม (ธรรมอันเป็นเครื่องต้านทาน) และดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงเลณธรรม (ธรรมเป็นที่เร้น) แก่เธอทั้งหลาย ฯ

จิตของภิกษุผู้บำเพ็ญเพียรนั้น เมื่อระลึกถึงอุปสมคุณ ด้วยอำนาจคุณมีความเป็นธรรมที่สร้างมาเป็นต้น ด้วยอาการอย่างนี้ ในสมัยนั้น ย่อมไม่ถูกราคะกัสมุขุม ไม่ถูกโทสะกัสมุขุม ไม่ถูกโมหะกัสมุขุม ในสมัยนั้น จิตของเธอ ย่อมดำเนินตรงปรารภอุปสมคุณทีเดียว ฉะนั้น องค์ฌานทั้งหลาย ย่อมเกิดขึ้นในขณะเดียวกันแก่เธอผู้ข่มนิวรณ์ได้ โดยนัยที่กล่าวไว้แล้วในพุทธธานุสสติเป็นต้นนั้นเทียว ฯ แต่เพราะอุปสมคุณทั้งหลาย เป็นสภาวะที่ลึกซึ้ง หรือเพราะความที่จิตน้อมไปในการระลึกถึงคุณ

